

Diana Dajnowicz-Piesiecka*

Prawne aspekty przeciwdziałania przestępczości kampusowej w szkołach wyższych w USA**

*There is no way that campuses and their students can be safe
unless institutions tell the truth about campus crime.*
Connie Clery¹

1. WPROWADZENIE

System szkolnictwa wyższego w Stanach Zjednoczonych Ameryki znacząco różni się od systemu szkolnictwa wyższego w Polsce. Jest silnie zdecentralizowany i w dużej mierze niezależny od regulacji rządu federalnego. Funkcjonują w nim publiczne i prywatne instytucje szkolnictwa wyższego, uniwersytety i uczelnie duże, i niewielkie, świeckie i wyznaniowe, a także miejskie, podmiejskie i wiejskie. Taka różnorodność instytucji w amerykańskim szkolnictwie wyższym serwuje młodym ludziom szeroki wachlarz możliwości wyboru miejsca kształcenia na poziomie *postsecondary*².

Szkolnictwo wyższe w Stanach Zjednoczonych wyróżnia także podejście do bezpieczeństwa studentów i pracowników naukowych. Przykłada się tam dużą uwagę do dbania o bezpieczeństwo w kampusach, co jest podyktowane dotychczasowymi doświadczeniami amerykańskich szkół wyższych oraz ich studentów. Istotnym problemem jest bowiem *campus crime*, czyli przestępczość popełniana w uniwersyteckich i uczelnianych kampusach, a także na innych terenach lub w budynkach należących do uczelni lub wynajmowanych przez uczelnię, w tym również na terenach nienależących do szkoły wyższej, ale graniczących z jej geograficznym

* Dr Diana Dajnowicz-Piesiecka jest adiunktem w Katedrze Prawa Karnego i Kryminologii, Wydział Prawa, Uniwersytet w Białymstoku, Polska, ORCID: 0000-0003-1609-8463, e-mail: d.dajnowicz-piesiecka@uwb.edu.pl

** Data zgłoszenia tekstu przez autorkę: 4.02.2021 r.; data przyjęcia tekstu przez redakcję do publikacji: 30.07.2021 r.

¹ Przekład w wolnym tłumaczeniu: „Dopóki instytucje szkolnictwa wyższego nie będą mówić prawdy o przestępczości kampusowej, kampusy i studiujący w nich studenci nie będą bezpieczni”. S.D. Carter, C. Bath, *The evolution and components of the Jeanne Clery Act: implications for higher education* [w:] *Campus Crime: Legal, Social, and Policy Perspectives*, red. B.S. Fisher, J.J. Sloan, Springfield 2007, s. 27.

² U.S. Department of State, Understanding U.S. Higher Education, <https://educationusa.state.gov/foreign-institutions-and-governments/understanding-us-higher-education> (dostęp: 24.10.2020 r.).

obszarem i związanych funkcjonalnie z uczelnią lub kampusem. O tym, czy dane przestępstwo stanowi *campus crime* decyduje miejsce jego popełnienia³.

Campus crime to jeden z istotnych problemów amerykańskich uczelni, a także zagadnienie, które od wielu lat jest przedmiotem badań kryminologicznych i prawnych, zwłaszcza naukowców amerykańskich szkół wyższych. Przez długi czas był to problem, którego szkoły wyższe nie chciały podnosić w dyskursie publicznym. Władze uczelni starały się, aby nielegalne incydenty, które zdarzały się w murach szkoły wyższej były rozwiązywane na uczelni i żeby nikt spoza niej nie wiedział o takich sytuacjach. Instytucje nadzorujące działalność uniwersytetów i uczelni nie były informowane o tym, ile przestępstw zdarzało się w ich murach ani jakie procedury bezpieczeństwa wdrażano w obliczu incydentów tego typu. Zmiany w tym zakresie przyniosły lata 80. i 90. XX w., gdy przestępczość w kampusach zaczęła być nagłaśniana w mediach oraz przez różne grupy interesu co spowodowało, że szkoły wyższe musiały w końcu uporać się z tym problemem⁴.

Przełomowe wydarzenia, które sprawiły, że *campus crime* zaczęto traktować bardzo poważnie, zdarzyły się rankiem 5.04.1986 r. na Uniwersytecie Lehigh w Bethlehem w stanie Pennsylvania. To co się wtedy stało, diametralnie zmieniło sytuację dotyczącą *campus crime* w USA. Tego dnia studentka drugiego roku, Jeanne Clery, została zamordowana w swoim pokoju w kampusie własnej uczelni. Przed śmiercią była gwałcona i torturowana. Sprawcą tej zbrodni był Josoph M. Henry, który, tak samo jak Clery, był studentem na Uniwersytecie Lehigh. Młody mężczyzna dostał się do pokoju Jeanne Clery, ponieważ drzwi prowadzące do jej akademika były otwarte, a jeszcze inne były po prostu zepsute⁵.

Po tych tragicznych wydarzeniach, które wstrząsnęły całym amerykańskim środowiskiem akademickim, rodzice Jeanne Clery podjęli działania na rzecz zmiany przepisów. Państwo Clery chcieli, aby zobowiązano szkoły wyższe do poprawy bezpieczeństwa studentów, jak również innych osób uczestniczących w życiu akademickim. Ponadto postulowali, żeby uczelnie raportowały o kryminalnych incydentach, do których dochodzi w ich obrębie oraz żeby publikowały statystyki kryminalne dotyczące *campus crime*. W tym celu Howard i Connie Clery stworzyli w 1987 r. narodową organizację nonprofit „Security on Campus” (teraz nosi ona nazwę „Clery Center for Security on Campus”), która zajmowała się zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości w kampusach. Organizacja ta lobbowała zmiany zarówno w prawie federalnym, jak i stanowym. Jednym z najważniejszych celów tej organizacji była popularyzacja wiedzy o przestępstwach, jakie są popełniane w akademickich kampusach. Zdaniem rodziców zamordowanej Jeanne Clery tylko świadomość i wiedza o zagrożeniach, jakie mogą występować w kampusach mogły uratować młodych ludzi od stania się ofiarą przestępstwa⁶.

³ Zagadnienie miejsca popełnienia przestępstwa jako kryterium zakwalifikowania jakiegoś przestępstwa do grupy przestępstw *campus crime* zostało omówione w dalszej części niniejszego artykułu, jednak interesujące i klarowny wyjaśnienie w tym zakresie dostępne jest także w: D. Ward, J. Lee, *The Handbook for Campus Crime Reporting*, U.S. Department of Education, Waszyngton 2005, s. 11.

⁴ J.J. Sloan, B.S. Fisher, *Campus Crime* [w:] *The Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*, red. Jay S. Albanese, Hoboken 2014, s. 2.

⁵ J.J. III Sloan, *Campus Crime* [w:] *21st Century Criminology: A Reference Handbook*, red. J.M. Miller, Thousand Oaks 2009, s. 448.

⁶ Ch.P. Bedenbaugh, *Measuring fear of crime on campus: a study of an urban University*, Baton Rouge 2003, s. 1-2, LSU Master's Theses, https://digitalcommons.lsu.edu/gradschool_theses/537 (dostęp: 23.10.2020 r.).

Lobbying rodziców Jeanne Clery doprowadził do uchwalenia w 1990 r. aktu prawa federalnego zobowiązującego uczelnie i uniwersytety otrzymujące federalną pomoc finansową do oficjalnego zgłaszania przestępstw popełnianych w obrębie kampusów. Tym aktem prawnym był *The Student-Right-To-Know and Campus Security Act*⁷. Postanowienia tego dokumentu zmieniły ustawę o szkolnictwie wyższym z 1965 r.⁸ poprzez dodanie przepisów zobowiązujących szkoły wyższe do prowadzenia ewidencji i statystyk kryminalnych, dotyczących incydentów kryminalnych w kampusach oraz do prowadzenia sprawozdawczości w tym zakresie. Pod koniec lat 90. ub. w. zmieniono nazwę tego aktu prawnego na *The Jeanne Clery Disclosure of Campus Security Policy and Campus Crime Statistics Act*⁹. Zmiana nazwy miała na celu upamiętnienie i uhonorowanie pamięci Jeanne Clery oraz była uhonorowaniem heroicznej walki jej rodziców o to, aby szkolnictwo wyższe zaczęło chronić młodych ludzi przed atakami w kampusach uczelnianych.

Dramat, jaki wydarzył się na Uniwersytecie Lehigh, odcisnął piętno na amerykańskim szkolnictwie wyższym, jednocześnie przyczyniając się do podjęcia działań na rzecz polepszenia bezpieczeństwa w kampusach. Mimo poprawy sytuacji niemożliwe okazało się całkowite wyeliminowanie zagrożeń z życia akademickiego – w amerykańskich szkołach wyższych wciąż bowiem popełniane są przestępstwa¹⁰. Wynika to m.in. ze specyfiki systemu kształcenia stanowego, który stwarza nierówności w zakresie jakości i poziomu wykształcenia oferowanego przez poszczególne uczelnie. Występują w nim też znaczące różnice w wysokości opłat za edukację. Nie bez znaczenia są różnice kulturowe w społeczności studentów, na które uczelnie reagują niewystarczająco. Czynniki te eskalują przemoc prowadzącą często do popełniania przestępstw. Niemniej jednak instytucje akademickie przewidują obecnie odpowiednie procedury reagowania na takie zdarzenia, a także podejmują działania na rzecz ich zwalczania i przeciwdziałania.

2. ZAGADNIENIA METODOLOGICZNE

Niniejszy artykuł ma na celu poszerzenie bieżącego stanu wiedzy jaki mamy w Polsce na temat przeciwdziałania przestępczości kampusowej w szkołach wyższych w USA. W naszej rodzimej literaturze naukowej nie poruszano bowiem dotąd zagadnienia działalności amerykańskich instytucji szkolnictwa wyższego na rzecz bezpieczeństwa swoich studentów oraz pracowników. Za potrzebne i wartościowe uznano uzupełnienie informacji w tym zakresie, i dlatego w pracy przedstawiono wyniki analizy

⁷ *Student Right-To-Know and Campus Security Act of 1990*, <https://www.congress.gov/bill/101st-congress/senate-bill/580> (dostęp: 23.10.2020 r.).

⁸ *The Higher Education Act of 1965*, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-79/pdf/STATUTE-79-Pg1219.pdf#page=1> (dostęp: 23.10.2020 r.).

⁹ J.J. III Sloan, *Campus Crime* [w:] *Encyclopedia of Crime and Punishment*, red. David Levinson, Thousand Oaks 2002, s. 146.

¹⁰ Zob. np. M. Gius, *Campus crime and concealed carry laws: Is arming students the answer?*, "The Social Science Journal" 2019, t. 56(1), s. 3–9; R.J. Voth Schrag, *Campus Based Sexual Assault and Dating Violence: A Review of Study Contexts and Participants*, "Journal of Women and Social Work" 2017, t. 32, s. 67–80; C.E. Jordan, J.L. Combs, G.T. Smith, *An Exploration of Sexual Victimization and Academic Performance Among College Women*, "Trauma, Violence, & Abuse" 2014, t. 15(3), s. 191–200; B. Mason, M. Smithey, *The Effects of Academic and Interpersonal Stress on Dating Violence Among College Students: A Test of Classical Strain Theory*, "Journal of Interpersonal Violence" 2011/27(5), s. 974–986.

amerykańskich regulacji prawnych dotyczących przeciwdziałania przestępstwom popełnianym na kampusach akademickich. W artykule zaprezentowano również rozmiary, strukturę i dynamikę zmian *campus crime*. Do przeprowadzenia badań użyto trzech metod badawczych typowych dla nauk prawnych i kryminologii, a mianowicie: metodę analizy i krytykę piśmiennictwa¹¹, metodę dogmatyczną¹² oraz metodę analizy danych wtórnych¹³.

Jako pierwszą posłużono się metodą analizy i krytyki piśmiennictwa w celu zbadania literatury powstałej dotąd na temat *campus crime* oraz uzupełnienia stanu wiedzy o tym problemie w polskiej przestrzeni naukowej. Analiza literatury pozwoliła ponadto zrozumieć, a następnie wyjaśnić istotę przepisów prawa amerykańskiego dotyczącego przestępstw popełnianych w amerykańskich kampusach.

Metodę dogmatyczną zastosowano w celu przeanalizowania wybranych aktów prawnych obowiązujących w USA i mających zastosowanie w obliczu *campus crime*. Badanie materiału normatywnego pozwoliło ustalić, jakie obowiązki ciążyą aktualnie na uczelniach w zakresie kontroli przestępczości kampusowej. Co istotne, skorzystanie z tej metody pozwoliło nie tylko przeanalizować, ale także zinterpretować przepisy prawa. Analizę przepisów uzupełniono analizą literatury, co pomogło wyjaśnić istotę badanych regulacji.

Z kolei skorzystanie z metody analizy danych wtórnych polegało na analizie istniejących statystyk dotyczących *campus crime*. Wykorzystano oficjalne dokumenty Departamentu Edukacji USA przygotowane na podstawie danych ze szkół wyższych, obejmujących statystyki kryminalne dotyczące przestępstw dokonywanych w kampusach. Przeanalizowane dane statystyczne były bardzo cennym źródłem informacji, dzięki któremu możliwe okazało się określenie skali, struktury i dynamiki zmian *campus crime*.

Należy dodać, że poza rozważaniami podjętymi w tym opracowaniu znajdują się zagadnienia dotyczące „ciemnej liczby” *campus crime*. Warto przy tym podkreślić, że przyczyny występowania tzw. ciemnej liczby przestępstw (czyli przestępstw nierejestrowanych) są zróżnicowane, natomiast w kontekście przestępczości kampusowej mogą je stanowić w szczególności obawa przed sprawcą, strach przed wtórną wiktyimizacją, brak wiary w skuteczność działań podejmowanych przez organy ścigania, a także, być może w największym stopniu, obawa przed różnymi formami ostracyzmu społeczności akademickiej (np. w postaci zarzutu donosicielstwa na kolegę).

Przeanalizowane dane statystyczne zostały zgromadzone przez oficjalną agencję rządową, więc należy je uznać za wiarygodne. Niemniej jednak trzeba mieć na względzie, że jakość tego typu materiału jest zawsze problematyczna, np. z powodu różnicy w interpretacji pytania zadanego respondentom. Dlatego zaprezentowane w pracy wybrane symptomy przestępczości kampusowej dostarczają wiedzy tylko

¹¹ Zob. m.in. J. Apanowicz, *Metodologia ogólna*, Gdynia 2002, s. 72.

¹² Metoda dogmatyczna nazywana też metodą formalno-dogmatyczną jest typową i często używaną w polskich badaniach prawnych, jak również zagranicznych, w obszarze w którym nosi ona nazwę *doctrinal legal research*. Zob. więcej w: K. Vibhuti, F. Aynalem, *Legal Research Methods*, Pretoria 2009, s. 71 i n., <https://chilot.files.wordpress.com/2011/06/legal-research-methods.pdf> (dostęp: 2.11.2020 r.).

¹³ Określana również jako wtórna analiza danych, analiza danych zastanych lub metoda badania dokumentów. Zob. więcej w: R. Bachman, R.K. Schutt, *The practice of research in criminology and criminal justice*, Thousand Oaks 2011, s. 325 i n.

o przestępczości zarejestrowanej, a nie o przestępczości rzeczywistej.

Wyniki analiz przedstawione w artykule dzielą się na dwie części. Najpierw zaprezentowano obraz przestępczości kampusowej w Stanach Zjednoczonych. Ujęto w nim wybrane symptomy badanego zjawiska. Treści zawarte w tym fragmencie mają na celu przybliżenie czytelnikowi, jak poważnym problemem tamtejszego szkolnictwa wyższego od lat pozostaje *campus crime*. Następnie omówiono akty prawne, które są kluczowymi instrumentami przeciwdziałania przestępczości na amerykańskich uczelniach.

3. OBRAZ PRZESTĘPCZOŚCI KAMPUSOWEJ NA PODSTAWIE DANYCH DEPARTAMENTU EDUKACJI USA

Przed omówieniem prawnych aspektów przeciwdziałania przestępczości kampusowej wypada wyjaśnić, dlaczego w ogóle *campus crime* to problem istotny i wymagający regulacji w przepisach. Chcąc dowiedzieć się, czy przestępczość w kampusach w USA nie jest problemem marginalnym, a nawet incydentalnym, podjęto się przeanalizowania rozmiarów przedmiotowego problemu, a także dynamiki zmian, jakie w nim zachodzą.

Obraz przestępczości kampusowej przedstawiono na podstawie danych statystycznych opublikowanych na stronie internetowej Departamentu Edukacji poświęconej bezpieczeństwu i ochronie w kampusach¹⁴. Dostępne tam statystyki pochodzą z 6.104 funkcjonujących w Stanach Zjednoczonych szkół wyższych¹⁵, w których znajduje się 11.013 kampusów. Informacje dotyczące przestępstw kampusowych publikowane na stronie internetowej „Campus Safety and Security” zostały podzielone na następujące kategorie:

- przestępstwa kryminalne, do których zalicza się: informacje o zabójstwach, nieumyślnym spowodowaniu śmierci, przestępstwach seksualnych z użyciem przemocy, przestępstwach seksualnych bez użycia przemocy, zgwałceniach, stosunkach seksualnych z osobą poniżej 18. roku życia, molestowaniu seksualnym w postaci dotykania cudzych części ciała, kazirodztwie, rozbojach, napaściach z bronią w rękę, włamaniach, kradzieżach pojazdu silnikowego i podpaleniach;
- przestępstwa motywowane nienawiścią, wśród których zawarto informacje o takich przestępstwach, których motywem są uprzedzenia sprawcy do ofiary (np. wynikające z płci, pochodzenia etnicznego, niepełnosprawności, języka, narodowości, wyglądu fizycznego, wyznania, tożsamości płciowej lub orientacji seksualnej). Wśród tej kategorii przestępstw znajdujemy też informacje o zabójstwach, zgwałceniach, stosunkach seksualnych z osobą poniżej 18 lat, molestowaniu seksualnym w postaci dotykania cudzych części ciała, kazirodztwie, rozbojach, napaściach z bronią w rękę, włamaniach, kradzieżach pojazdów silnikowych, podpaleniach, pobiciach, kradzieżach, zastraszaniu oraz zniszczeniu lub uszkodzeniu mienia;

¹⁴ Campus Safety and Security, <https://ope.ed.gov/campussafety/#/> (dostęp: 3.11.2020 r.).

¹⁵ Ujęto tu wszystkie szkoły z poziomem *postsecondary*, tj. college, instytuty, uniwersytety publiczne, a także prywatne typu non-for-profit i for-profit.

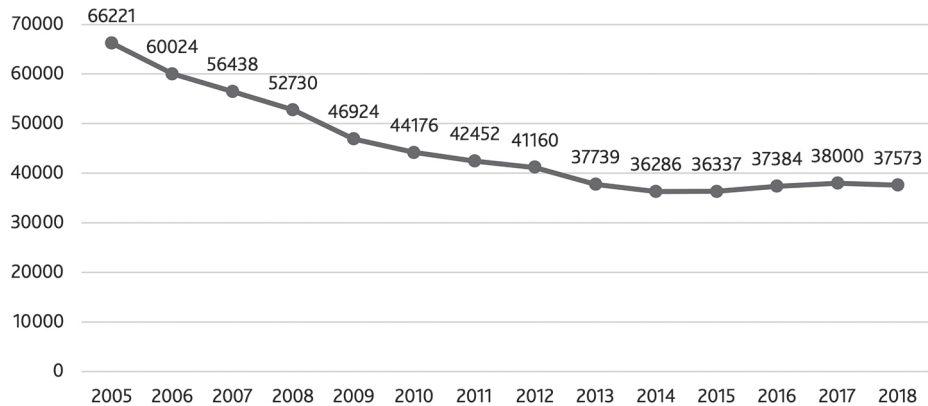
- przestępstwa z ustawy *Violence Against Women Act*¹⁶, pośród których zawarte są dane o przemocy domowej (między członkami rodziny lub partnerami), przemocy na randkach oraz stalkingu.

Poza wiadomościami o wymienionych kategoriach przestępstw, Departament Edukacji publikuje również inne informacje związane z *campus crime*, a mianowicie: dane o aresztowaniach, dane o postępowaniach dyscyplinarnych, dane o bezzasadnych zgłoszeniach przestępstw oraz dane o pożarach, do których doszło w akademikach oraz o rannych lub zmarłych w wyniku tych pożarów. Z uwagi na tematykę niniejszego opracowania do analizy zakwalifikowano wyłącznie dane o zarejestrowanych przestępstwach kryminalnych, motywowanych nienawiścią oraz związanych z przemocą wobec kobiet, a także informacje o liczbie zgłoszeń przestępstw kampusowych, które okazały się bezzasadne.

Spośród przestępstw popełnianych na kampusach największą skalę osiąga grupa przestępstw kryminalnych. W 2018 r., czyli w ostatnim roku ujętym w statystykach dotyczących przestępczości kampusowej, odnotowano 37.573 zgłoszeń przestępstw tego rodzaju. Wykres 1 przedstawia szczegółowe informacje w zakresie rozmiarów i dynamiki zmian przestępczości tej kategorii począwszy od 2005 r.

Wykres 1

Liczba zgłoszonych przestępstw kryminalnych składających się na przestępczość kampusową w szkołach wyższych w USA w latach 2005–2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Departamentu Edukacji USA.

Z powyższego wykresu wynika, że co roku w kampusach amerykańskich uczelni dochodzi do kilkudziesięciu tysięcy przestępstw kryminalnych. Najwięcej przestępstw tego typu zarejestrowano w 2005 r. – odnotowano wówczas 66.221 incydentów.

¹⁶ *The Violence Against Women Act* jest ustawą federalną podpisaną przez Billa Clintona 13.09.1994 r. i uchwaloną jako tytuł IV ustawy *Violent Crime Control and Law Enforcement Act*. Ustawa ustanowiła środki finansowe na przeciwdziałanie przemocy stosowanej wobec kobiet, ustanowiła nowe restrykcje wobec skazanych za przemoc wobec kobiet oraz umożliwiła dochodzenia zadośćuczynienia w postępowaniu cywilnym w przypadkach, gdy prokuratorzy odmawiali procedowania w sprawach o przemoc wobec kobiet. Ustawa ustanowiła również w Departamencie Sprawiedliwości USA Biuro ds. Przemocy wobec Kobiet, <https://www.congress.gov/bill/103rd-congress/house-bill/3355/text> (dostęp: 3.11.2020 r.).

Z kolei najmniej kampusowych przestępstw kryminalnych odnotowano w 2014 r. – 36.286 przypadków. Co istotne, w analizowanym okresie obserwujemy trend malejący kampusowej przestępczości kryminalnej – liczba przestępstw w 2018 r. (37.573) zmalała w stosunku do liczby przestępstw w 2005 r. o 43,3%, a więc blisko o połowę.

Warto wskazać, że w latach 2014–2017 miało miejsce odchylenie od ogólnego kierunku zmian kampusowej przestępczości kryminalnej – nastąpił wówczas niewielki wzrost liczby przestępstw tego typu. W 2015 r. zarejestrowano 36.337 przestępstw kryminalnych, w 2016 r. – 37.384 zaś w roku 2017 – 38.000. Największy wzrost odnotowano zatem w 2016 r., gdy zarejestrowano ponad 1 tysiąc przestępstw tego rodzaju więcej w porównaniu do 2015 r. (w stosunku do roku poprzedniego przestępczość ta wzrosła więc o 3%).

Dane z wykresu 1 przekonują, że sytuacja związana z przestępczością kryminalną, do której dochodzi w szkołach wyższych polepszyła się w analizowanym okresie, bowiem rejestrowano wówczas coraz mniej przestępstw tego rodzaju. Należy jednak zaznaczyć, że trend odnotowany w obszarze kryminalnej *campus crime* odzwierciedla zmiany, jakie zachodzą od lat w ogólnym obrazie przestępczości kryminalnej (czy też przestępczości z użyciem przemocy) w Stanach Zjednoczonych¹⁷. W tym miejscu warto wspomnieć krótko o tym, że w ostatnim czasie przyczyny zmniejszania się rejestrowanej liczby przestępstw kryminalnych upatruje się m.in. w malejącym poziomie zaufania społecznego do organów ścigania. Jest to pokłosie takich incydentów jak np. zastrzelenie w 2014 r. przez policję w Ferguson Michaela Browna – część amerykańskiego społeczeństwa stoi bowiem na stanowisku, że organy ścigania w obliczu podobnych sytuacji przekraczają granice prawa wobec czego, gdy dochodzi do przestępstwa, obywatele rezygnują z poszukiwania pomocy u policji¹⁸.

Poza obserwacją w zakresie zmian, jakie występowały w latach 2005–2018 w rozmiarach przestępstw kampusowych, przyjrzeć się wypada również temu, jak kształtowała się struktura przestępczości kryminalnej oraz które z przestępstw do niej zaliczanych stanowiły i stanowią aktualnie największe zagrożenie. Informacje na ten temat ilustruje tabela 1.

Na podstawie danych liczbowych zawartych w poniższej tabeli należy stwierdzić, że najczęściej popełnianym na uczelniach w Stanach Zjednoczonych przestępstwem kryminalnym jest włamanie. W okresie objętym analizą przestępstwo to było rejestrowane najczęściej razy w 2005 r. – zgłoszono ich wtedy 38.065, zaś najmniej – w 2018 r., gdy odnotowano 10.818 włamań. W przypadku tego przestępstwa można zaobserwować, że wykazuje ono taki sam kierunek zmian, jaki występuje w ogólnym trendzie kampusowej przestępczości kryminalnej. Trend spadkowy charakteryzował jednak nie tylko włamania, lecz większość kampusowych przestępstw kryminalnych, choć w przypadku włamań tendencja ta jest najbardziej wyraźna – liczba włamań w 2018 r. – w porównaniu z 2005 r. – spadła bowiem aż o 71,5%, podczas gdy w przypadku innych, najliczniej popełnianych przestępstw kryminalnych spadek ten kształtował się następująco: rozbój – 58%, kradzież pojazdu silnikowego – 57,7%, napaść z bronią w rękę – 32,9%.

¹⁷ N. James, *Recent Violent Crime Trends in the United States*, “Congressional Research Service” 2018, s. 8 i n., <https://fas.org/sgp/crs/misc/R45236.pdf> (dostęp: 5.11.2020 r.).

¹⁸ N. James, *Recent Violent...*, s. 15.

Tabela 1
Struktura zgłoszonej przestępczości kampusowej w szkołach wyższych w USA w latach 2005–2018

	zabójstwo	nieumyślne spowodowanie śmierci	przestępstwo seksualne z użyciem przemocy	przestępstwo seksualne bez użycia przemocy	zgwaltowanie	stosunek seksualny z osobą w wieku poniżej 18 lat	molestowanie seksualne w postaci dotykania cudzych części ciała	kazirodztwo	rozboj	napaść z bronią w rękę	włamania	kradzież pojazdu silnikowego	podpalenie
2005	28	32	3602	57	0	0	0	0	5452	5904	38065	11859	1222
2006	24	0	3487	58	0	0	0	0	4923	5481	35082	9857	1112
2007	66	8	3471	61	0	0	0	0	4985	5171	33013	8749	914
2008	56	5	3275	60	0	0	0	0	4556	4836	31792	7333	817
2009	32	3	3289	98	0	0	0	0	4649	4861	26074	7171	746
2010	33	5	3626	69	0	0	0	0	4664	4673	24030	6243	833
2011	34	2	4237	69	0	0	0	0	4412	4668	22027	6289	714
2012	33	2	4983	73	0	0	0	0	4317	4640	20571	5731	810
2013	43	1	6068	59	0	57	0	2	3765	4164	17412	5433	736
2014	34	4	0	0	5200	68	2755	1	3174	3847	15459	5045	699
2015	40	3	0	0	5922	70	3414	1	2959	4036	13951	5258	683
2016	40	5	0	0	6714	70	3622	3	3048	3959	13599	5632	692
2017	46	4	0	0	7559	100	4527	0	2797	4137	12590	5529	711
2018	32	4	0	0	8529	78	6348	3	2286	3964	10818	5016	495

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Departamentu Edukacji USA.

Jak zasygnalizowano, innymi niż włamania przestępstwami, jakie osiągały duże rozmiary były kradzieże pojazdów silnikowych (najwięcej w 2005 r. – 11.859, najmniej w 2018 r. – 5.016), napaści z bronią w rękę (w 2005 r. najwięcej przypadków – 5.904, w roku 2014 najmniej – 3.847), rozboje (najwięcej w 2005 r. – 5.452, najmniej w roku 2018 – 2.286), a także przestępstwa seksualne z użyciem przemocy (których najwięcej zarejestrowano w 2014 r. – 6.068, a najmniej w 2008 r. – 3.275). Należy też odnotować, że o ostatniej wymienionej grupie przestępstw informacje gromadzono do 2015 r., zaś najpóźniejsze dane liczbowe w tym zakresie pochodzą z 2013 r. Zgłoszenia, które do 2015 r. zaliczano do grupy przestępstw seksualnych z użyciem przemocy, zaczęto następnie gromadzić jako zgwałcenia oraz molestowania seksualne w postaci dotykania cudzych części ciała¹⁹.

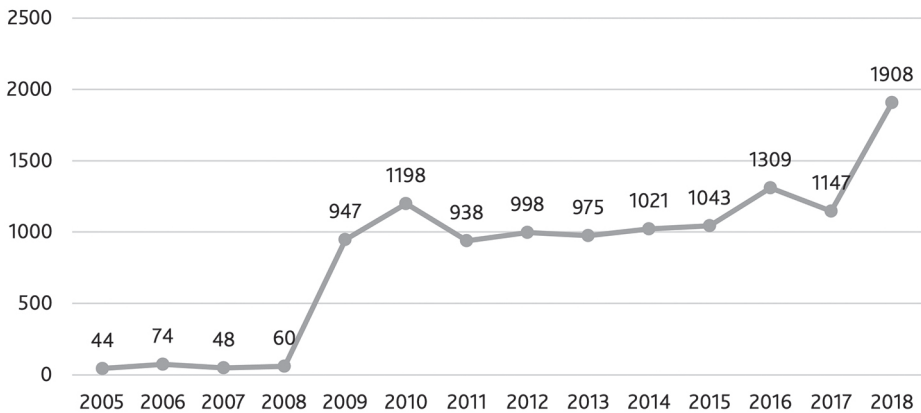
¹⁹ Również przestępstwa seksualne bez użycia przemocy zniknęły ze statystyk *campus crime*, gdyż informacje o takich zdarzeniach zaczęto przyporządkowywać dwóm nowym typom zachowań w tym katalogu przestępstw, czyli wspomnianym zgwałceniom i molestowaniom seksualnym w postaci dotykania drugiej osoby. Informacje w tym zakresie dostępne na stronie Departamentu Edukacji USA, Campus Safety and Security, <https://ope.ed.gov/campusafety/Trend/public/#/subjects> (dostęp: 5.11.2020 r.).

Co istotne, zgwałcenia i molestowania seksualne w postaci dotykania cudzych części ciała wyróżniają się odmiennym kierunkiem zmian od tego, jaki występuje w przypadku innych kampusowych przestępstw kryminalnych – zgwałcenia i molestowania seksualne cechuje trend rosnący. Najwięcej zgwałceń zarejestrowano w 2018 r. (8.529), zaś najmniej w roku 2014 (5.200), co oznacza, że liczba tych przestępstw wzrosła w ciągu 4 lat o 64%. Również molestowań odnotowano najwięcej w 2018 r. – 6.348, a najmniej w 2014 r. – 2.755, co jest równoznaczne z tym, że rozmiary tego przestępstwa powiększyły się aż o 130,5%.

Drugą kategorią przestępstw kampusowych, o których Departament Edukacji informuje na swojej stronie internetowej, są przestępstwa motywowane nienawiścią. Na tę grupę przestępstw składają się te same zachowania co na przestępczość kryminalną, a także pobicia, zwykle kradzieże, zastraszanie oraz zniszczenie bądź uszkodzenie cudzego mienia. Przestępstwa motywowane nienawiścią wyróżniają się tym, że ich sprawcę „napędzają” do przestępczego działania pewne cechy ofiary przestępstwa, jej przynależność do danej grupy, wobec której sprawca odczuwa niechęć – zachowanie sprawcy ma więc źródło w indywidualnych cechach ofiary, które wyróżniają ją spośród innych ludzi²⁰.

Wykres 2

Liczba zgłoszonych przestępstw motywowanych nienawiścią składających się na przestępczość kampusową w szkołach wyższych w USA w latach 2005–2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Departamentu Edukacji USA.

Na podstawie powyższego wykresu obserwujemy, że przestępczość motywowana nienawiścią wzrasta na amerykańskich uczelniach. W pierwszych czterech latach analizowanego okresu (2005–2008) rejestrowano co roku kilkadziesiąt przestępstw tego typu – najmniej odnotowano ich w 2005 r. (44), zaś najwięcej w 2008 r. (74). Następnie, w 2009 r. nastąpił wręcz eksplozywny wzrost przestępczości motywowanej uprzedzeniami, bowiem zarejestrowano wówczas 947 takich przestępstw. Tym samym liczba zarejestrowanych przestępstw w 2009 r. w stosunku

²⁰ A. Szul-Szywała, *Przestępstwa z nienawiści w polskim prawie [w:] Przemoc motywowana uprzedzeniami. Przestępstwa z nienawiści*, red. A. Lipowska-Teutsch, E. Rylko, Kraków 2007, s. 13.

do liczby zarejestrowanych przestępstw w 2008 r. wzrosła aż o 1.478%. Trzeba jednak pamiętać, że jeśli dynamika zmian przestępczości wykazuje gwałtowne, zdarzające się w konkretnym momencie czasowym zmiany, wówczas musi istnieć określona przyczyna takiego stanu rzeczy²¹.

W omawianej sytuacji główną przyczyną nagłego przyrostu zarejestrowanych kampusowych przestępstw motywowanych nienawiścią było wprowadzenie nowego ustawodawstwa federalnego, a mianowicie *The Matthew Shepard and James Byrd Jr. Hate Crimes Prevention Act* (zwanego też: *The Hate Crimes Act* czy *The Matthew Shepard Act*)²². Ustawa została uchwalona 22.10.2009 r., a następnie podpisana 28.10.2009 r. przez prezydenta Baracka Obamę. Ustawa nosi imię Matthew Sheparda i Jamesa Byrda Jr., którzy byli ofiarami zbrodni z nienawiści. Matthew Shepard był homoseksualnym studentem, którego pobito na śmierć w Wyoming w 1998 r., zaś James Byrd Jr. był Afroamerykaninem zamordowanym przez białych suprematystów w Teksasie (także w 1998 r.). *The Matthew Shepard and James Byrd Jr. Hate Crimes Prevention Act* rozszerzyła definicję przestępstwa z nienawiści, przyjmując, że jest nim przestępstwo popełnione ze względu na faktyczną lub domniemaną rasę, kolor skóry, religię, narodowość, pochodzenie etniczne, płeć, niepełnosprawność lub orientację seksualną ofiary²³.

Warto wspomnieć, że zmiany w prawie to nie jedyna przyczyna wzrostu liczby przestępstw motywowanych nienawiścią. Innym czynnikiem, który mógł mieć na to wpływ stanowi działalność ruchów społecznych na rzecz osób, które mogą być narażone na ataki motywowane nienawiścią, m.in. ze względu na rasę czy orientację seksualną (np. Black Lives Matter, ruch praw LGBT). Działalność takich ruchów przyczynia się do zwiększenia społecznej świadomości zarówno o konieczności zgłaszania incydentów kryminalnych danego rodzaju przez ofiary, jak i o obowiązku przyjmowania takich zgłoszeń oraz ścigania sprawców przestępstw.

Mając wiedzę o rozmiarach kampusowej przestępczości z powodu uprzedzeń, należy sprawdzić, jak w latach 2005–2018 kształtowała się jej struktura. Dane liczbowe na ten temat zawarto w tabeli 2.

Przestępstwem motywowanym nienawiścią popełnianym na uczelniach w USA na największą skalę jest niszczenie i uszkodzenie cudzego mienia. Co roku w kampusach uniwersyteckich dochodzi do kilkuset tego rodzaju zdarzeń. Najwięcej takich zachowań odnotowano w 2018 r. (746), a najmniej w 2014 r. (372). Drugim najliczniej rejestrowanym przestępstwem jest zastraszanie. Co ważne, w latach 2014, 2015 i 2018 było ono popełniane na większą skalę niż niszczenie lub uszkodzenie mienia. Najwięcej zdarzeń tego rodzaju miało miejsce w 2018 r. (782), zaś najmniej – w roku 2009 (244). Trzecim najczęściej popełnianym przestępstwem kampusowym z nienawiści było pobicie. Od 2010 r. niemalże rokrocznie rejestrowano ponad 100 incydentów tego rodzaju. W ciągu lat 2005–2018 liczba rejestrowanych występów tego rodzaju wzrosła dziesięciokrotnie (z 22 w 2005 r. do 220 w 2018 r.).

²¹ J. Blachut, *Problemy związane z pomiarem przestępczości*, Warszawa 2007, s. 177.

²² *The Matthew Shepard and James Byrd, Jr., Hate Crimes Prevention Act*, http://files.pfaw.org.s3-website-us-east-1.amazonaws.com/pfaw_files/shepardbyrdact.pdf (dostęp: 5.11.2020 r.).

²³ M. Boram, *The Matthew Shepard and James Byrd, Jr., Hate Crimes Prevention Act: A Criminal Perspective*, "University of Baltimore Law Review" 2016/2, t. 45, s. 343–345.

Tabela 2
Struktura zgłoszonej przestępczości motywowanej nienawiścią w szkołach wyższych w USA w latach 2005–2018

	zabójstwo	zgwatcenie	stosunek seksualny z osobą w wieku poniżej 18 lat	molestowanie seksualne w postaci dotykania cudzych części ciała	kazirodztwo	rozbój	napaść z bronią w ręku	włamanie	kradzież pojazdu silnikowego	podpalenie	pobicie	kradzież	zastraszanie	zniszczenie lub uszkodzenie mienia
2005	0	0	0	0	0	5	14	1	0	0	22	0	0	0
2006	0	0	0	0	0	1	25	19	0	2	18	0	0	0
2007	0	0	0	0	0	1	15	0	1	2	28	0	0	0
2008	0	0	0	0	0	1	22	5	0	2	27	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	14	29	10	13	0	76	99	244	451
2010	0	0	0	0	0	27	42	12	16	0	103	24	342	625
2011	0	0	0	0	0	10	29	13	2	2	102	26	343	401
2012	0	0	0	0	0	13	27	10	5	0	111	46	332	445
2013	0	0	0	0	0	12	29	5	5	0	136	41	355	383
2014	0	4	0	3	0	8	38	52	5	1	93	38	407	372
2015	0	5	0	4	0	5	28	5	4	2	119	47	431	393
2016	0	6	0	8	0	7	54	6	6	2	155	61	501	503
2017	1	2	0	6	0	10	33	4	5	1	121	30	468	466
2018	0	4	0	18	0	10	70	14	2	2	220	40	782	746

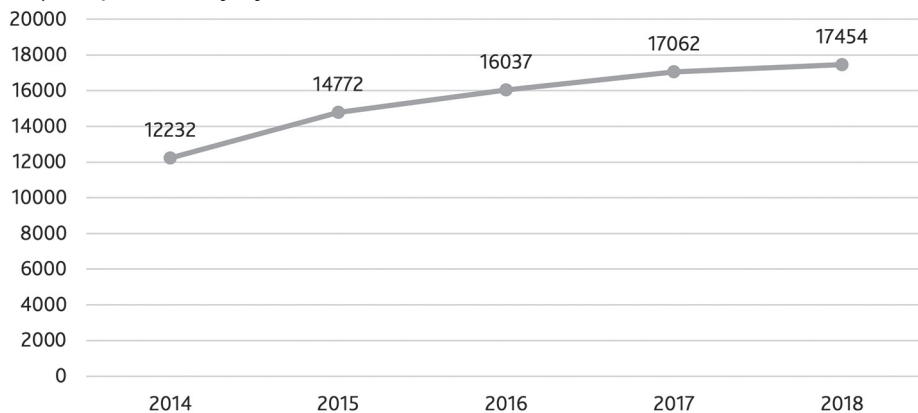
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Departamentu Edukacji USA.

Kolejny wykres przedstawia rozmiary przestępczości z *Violence Against Women Act*. Uczelnie zaczęły zbierać informacje w zakresie przestępstw tego typu dopiero w 2014 r., wobec czego objęte analizą dane liczbowe pochodzą z lat 2014–2018.

W świetle danych statystycznych ujętych na poniższym wykresie, w szkołach wyższych w Stanach Zjednoczonych co roku odnotowuje się ponad 10 tysięcy przypadków przestępstw z ustawy *Violence Against Women Act*. Co ważne, z roku na rok przestępstw tego typu rejestruje się coraz więcej. W pierwszym roku analizowanego okresu zanotowano ich 12.232, zaś w ostatnim już – 17.454. Prowadzi to do wniosku, że w ciągu pięciu lat rozmiary tej przestępczości wzrosły prawie o połowę (a dokładnie o 43%). Przyczyn tego stanu rzeczy jest wiele, można jednak wśród nich wyróżnić np. coraz większą świadomość społeczną dotyczącą konieczności zgłaszania przemocy wobec kobiet, a także coraz silniej wyrażany brak społecznego przyzwolenia na tego rodzaju zachowania. Pokłosiem tego było powstanie

Wykres 3

Liczba zgłoszonych przestępstw z ustawy *Violence Against Women Act* składających się na przestępczość kampusową w szkołach wyższych w USA w latach 2014–2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Departamentu Edukacji USA.

w 2017 r. ruchu obywatelskiego #MeToo, którego celem było zwrócenie uwagi na problem molestowania seksualnego kobiet. Znalazło to swoje odzwierciedlenie także w statystykach kryminalnych dotyczących przemocy stosowanej wobec kobiet na amerykańskich uczelniach, jednak wymaga podkreślenia, że problem zgłaszania zdarzeń tego rodzaju wciąż występuje. Chociaż studentki (i kobiety w ogóle) coraz częściej decydują się alarmować organy ścigania o przypadkach stosowania wobec nich przemocy, wciąż zgłaszanie takich zdarzeń przez ofiary jest niedostateczne, a najczęstszą przyczyną jest przekonanie, że inni, szczególnie osoby na kierowniczych stanowiskach akademickich, nie uwierzą studentkom²⁴.

Jeżeli chodzi o kampusową przestępczość określoną w *Violence Against Women Act*, to wyróżnia się trzy rodzaje – przemoc domową, przemoc na randkach oraz stalking. Dane liczbowe o każdym rodzaju przedstawia tabela 3.

Tabela 3 Struktura zgłoszonej przestępczości z ustawy <i>Violence Against Women Act</i> składających się na przestępczość kampusową w szkołach wyższych w USA w latach 2014–2018			
	przemoc domowa	przemoc na randce	stalking
2014	3970	3605	4657
2015	4407	4339	6026
2016	4389	4806	6842
2017	4634	5178	7250
2018	4459	4864	8131

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Departamentu Edukacji USA.

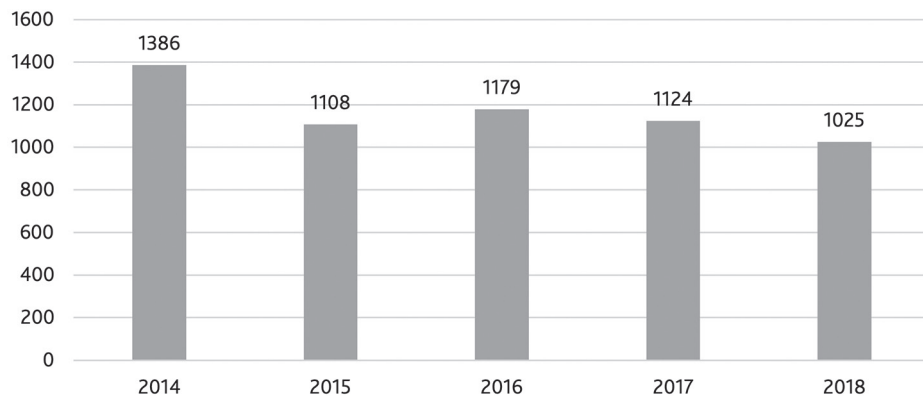
²⁴ J. Wiersma-Mosley, K. Jozkowski, *A Brief Report of Sexual Violence among Universities with NCAA Division I Athletic Programs*, "Behavioral Sciences" 2019/17, t. 9, s. 5.

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wylania się struktura zarejestrowanej w kampusach przestępczości z ustawy *Violence Against Women Act*. Dominuje w niej przestępstwo stalkingu, które w 2014 r. zostało odnotowane 4.657 razy, zaś w roku 2018 – 8.131. Przestępstwo to prawie podwoiło swoje rozmiary, czego nie można powiedzieć o dwóch pozostałych. Na początku analizowanego okresu drugim najliczniej rejestrowanym przestępstwem tego rodzaju była przemoc domowa, jednak od 2016 r. częściej odnotowywane są przypadki stosowania przemocy na randkach. W obu tych przypadkach w 2018 r. zanotowano ich spadek – przejawów przemocy na randce zarejestrowano wówczas 4.864 przypadki, zaś przemocy domowej – 4.459.

Zarejestrowana przestępczość kampusowa nie pokazuje rzeczywistego kształtu tego zjawiska, ponieważ nie o wszystkich zdarzeniach wyczerpujących znamiona któregoś z *campus crime* dowiadują się odpowiednie organy. Zdarza się jednak i tak, że niektóre zdarzenia zgłaszane są jako przestępstwa kampusowe, ale w toku postępowania okazuje się, iż zgłoszenie nie miało oparcia w faktycznym przebiegu zdarzeń. Dane liczbowe o bezpodstawnie zgłoszonych przypadkach *campus crime* obrazuje wykres 4.

Wykres 4

Bezpodstawne zgłoszenia przestępstw kampusowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Departamentu Edukacji USA.

Z powyższego wykresu wynika, że z roku na rok maleje liczba zgłoszeń przestępstw kampusowych, które w rzeczywistości nie miały miejsca. W 2014 r. odnotowano 1.386 takich przypadków, zaś w 2018 r. – 1.025. Niemniej jednak, mimo zauważalnego spadku takich zgłoszeń, organy uczelni w latach 2014–2018 co roku rejestrowały ponad 1 tysiąc takich incydentów.

W świetle przedstawionych danych należy stwierdzić, że przestępstwami popełnianymi na największą skalę są przestępstwa kryminalne, jednak charakteryzuje je trend spadkowy. Choć przestępstw motywowanych nienawiścią oraz określonych w *Violence Against Women Act* na uczelniach w USA odnotowuje się znacznie mniej niż przestępstw kryminalnych, to trzeba mieć na uwadze, że te z kolei charakteryzuje wzrost. Co ważne, choć *campus crime* nie stanowi wielkiego wycinka ogólnego

obrazu przestępczości w Stanach Zjednoczonych²⁵, występuje praktycznie w każdej uczelni, więc należy ją uznać za istotne zagrożenie funkcjonowania środowiska akademickiego.

4. THE JEANNE CLERY DISCLOSURE OF CAMPUS SECURITY POLICY AND CRIME STATISTICS ACT

Najważniejszym dokumentem regulującym bezpieczeństwo i ochronę studentów w amerykańskich kampusach, mającym ogromne znaczenie w obszarze przeciwdziałania temu problemowi, jest *The Jeanne Clery Disclosure of Campus Security Policy and Crime Statistics Act*²⁶. Jest to federalny akt prawny²⁷ zobowiązujący instytucje szkolnictwa wyższego finansowane z budżetu federalnego do ujawniania informacji o przestępstwach popełnianych w ich kampusach i okolicznych terenach, a także informowania o polityce bezpieczeństwa i innych kwestiach związanych z przestępczością. Szkoły wyższe, które nie wywiązują się ze zobowiązań nałożonych w *Clery Act* mogą zostać ukarane wysokimi grzywnami, a nawet pozbawione finansowania z federalnego programu pomocy. Nadzór nad uczelniami i uniwersytetami w zakresie zgodności ich działalności z postanowieniami ustawy sprawuje Departament Edukacji. Departament określa również, jakie sankcje ponosi szkoła wyższa, która nie wywiązuje się ze zobowiązań wynikających z *Clery Act*²⁸.

Zgodnie z pkt 1 *Clery Act* szkoła wyższa finansowana z budżetu państwa oprócz tego, że jest zobowiązana do zbierania informacji na temat *campus crime*, przygotowuje, publikuje i rozprowadza wśród studentów i pracowników (z urzędu) oraz kandydatów na studia lub kandydatów do pracy (na wnioski) roczny raport dotyczący bezpieczeństwa na tej uczelni. Instytucje szkolnictwa wyższego muszą udostępniać ten raport do publicznej wiadomości najpóźniej do 1.10. każdego roku²⁹. W raporcie uczelnia musi zawrzeć szereg istotnych informacji dotyczących polityki bezpieczeństwa jej kampusu i statystyk przestępczości kampusowej. Wśród informacji powinny zostać opisane aktualnie obowiązujące reguły zgłaszania przez studentów działań przestępczych lub innych niepokojących zjawisk występujących na terenie kampusu. Poza regułami dotyczącymi studentów, raport określa także politykę reagowania uczelni i uniwersytetów na tego rodzaju zgłoszenia.

²⁵ Przykładowo, w 2018 r. odnotowano w USA 1 206 836 przestępstw kryminalnych. Zob. więcej Crime in the U.S. 2018, FBI 2018, <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2018/crime-in-the-u.s.-2018/topic-pages/violent-crime> (dostęp: 5.11.2020 r.).

²⁶ *The Jeanne Clery Disclosure of Campus Security Policy and Crime Statistics Act*, <https://www.gettysburg.edu/offices/public-safety/pdfs/2019/JeanneCleryActFullText.pdf> (dostęp: 3.11.2020 r.) – dalej *Clery Act*.

²⁷ *The Clery Act* to akt prawa federalnego, co oznacza, że obowiązujące na terenie całego kraju. Tym samym zobowiązania uczelni i uniwersytetów określone w tym dokumencie nie podlegają regulacji przez prawo stanowe. Zasadniczą regułą określającą relację między prawem federalnym a prawem stanowym jest bowiem the Supremacy Clause, zgodnie z którą Konstytucja USA, ustawy federalne, umowy międzynarodowe zawarte przez Stany Zjednoczone stanowią najwyższe prawo krajowe, które wiąże wszystkich sędziów każdego stanu, nawet gdyby było sprzeczne ze stanową konstytucją lub ustawą. Zob. więcej H.M. Hart Jr., *The Relations between state and federal law*, "Columbia Law Review" 1954/4, t. 54, s. 491–492, a także W. Kosior, *Federal law v. State law w Stanach Zjednoczonych – uwagi Interpretacyjne*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2014/XIV(1), s. 78 i n.

²⁸ A. Kiss, *The Jeanne Clery Act: a summary of the law and its evolution in higher education* [w:] *Campus Crime: Legal, Social, and Policy Perspectives*, red. B.S. Fisher, J.J. Sloan, Springfield 2013, s. 35.

²⁹ A. Kiss, *The Jeanne Clery Act...* [w:] *Campus...*, s. 35.

W raporcie, oprócz polityki bezpieczeństwa, szkoła wyższa zobowiązana jest zamieścić także aktualną politykę dostępu do obiektów kampusu, w tym do akademików. Muszą również zostać opublikowane zasady egzekwowania reguł bezpieczeństwa na terenie kampusu przez pracowników ochrony kampusu. Raport przedstawia też, w jaki sposób powinna przebiegać współpraca pracowników ochrony kampusu z krajowymi i lokalnymi organami ścigania. W raporcie zamieszcza się także poradnik zachęcający i przedstawiający korzyści zgłaszania odpowiednim organom informacji o *campus crime*. Taki poradnik jest adresowany przede wszystkim do ofiar przestępstw i innych kryminalnych incydentów, które nie chcą bądź nie czują się na siłach, by złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

Wyższe uczelnie w swoich raportach opisują również programy informacyjne, jakie realizują w celu popularyzacji wśród studentów i pracowników uczelnianych wiedzy o procedurach i praktykach bezpieczeństwa kampusu oraz o tym, jak ważne jest dbanie o bezpieczeństwo własne i innych osób. Uczelnie i uniwersytety opisują też w raportach, jakie programy informacyjne realizują w celu podnoszenia świadomości studentów i pracowników o możliwościach zapobiegania przestępstwom.

Zgodnie z *Clery Act* instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązane są publikować w raportach dane statystyczne dotyczące *campus crime* z 3 ostatnich lat kalendarzowych. Statystyki dotyczące przestępstw kampusowych obejmują informacje o następujących siedmiu kategoriach przestępstw: zabójstwie, przestępstwie seksualnym (zarówno z użyciem siły, jak i bez użycia siły), rabunku, napaści kwalifikowanej, włamaniu, kradzieży pojazdu mechanicznego oraz podpaleniu³⁰. Ponadto szkoły wyższe muszą raportować o aresztowaniach lub postępowaniach dyscyplinarnych spowodowanych naruszeniem prawa na kampusie, wynikających ze spożycia alkoholu lub narkotyków bądź nielegalnego posiadania broni.

Co interesujące, uczelnie i uniwersytety muszą również informować o tym, czy którekolwiek z zarejestrowanych przestępstw miało charakter przestępstwa z nienawiści. Adnotacje takie są dokonywane, ponieważ amerykańskie instytucje szkolnictwa wyższego przykładają szczególną uwagę do wszelkiego rodzaju przejawów nietolerancji i uprzedzeń. Szkoły wyższe rejestrując wszelkiego rodzaju incydenty uwzględniają zatem informacje o tym, czy sprawca wybrał swoją ofiarę celowo ze względu na jej faktyczną lub domniemaną rasę, płeć, religię, pochodzenie narodowe, orientację seksualną, tożsamość płciową, pochodzenie etniczne lub niepełnosprawność.

Statystyki kryminalne ujmowane w corocznych raportach muszą również obejmować informacje o przypadkach przemocy domowej, przemocy na randkach i incydentach prześladowania, które zostały zgłoszone władzom kampusu lub lokalnej policji. Wszystkie te dane dostarczają wiedzy o faktycznych zagrożeniach występujących w kampusach. Przedstawianie środowisku akademickiemu pełnego spektrum informacji o zagrożeniach, jakie występują na uczelni zmierzać ma do poprawy świadomości i zwiększenia uważności oraz ostrożności w postępowaniu studentów i pracowników akademickich.

Instytucje szkolnictwa wyższego, poza wymienionymi kategoriami przestępstw, umieszczają w raporcie także szereg oświadczeń i informacji, a mianowicie:

³⁰ A. Kiss, *The Jeanne Clery Act...* [w:] *Campus...*, s. 36.

oświadczenie o zasadach monitorowania i rejestrowania incydentów kryminalnych do jakich dochodzi w organizacjach studenckich, oświadczenie o polityce dotyczącej posiadania, używania i sprzedawania alkoholu oraz narkotyków, informacje o tym, gdzie można uzyskać dane o przestępcach seksualnych i wreszcie oświadczenie o polityce postępowania w nagłych wypadkach wymagających ewakuacji (w oświadczeniu takim zawiera się np. informacje o możliwości korzystania z uczelni z komunikacji elektronicznej i komórkowej w celu powiadomienia studentów o jakiejś niebezpiecznej sytuacji w kampusie).

Clery Act (a dokładniej pkt 4 tej ustawy) zobowiązuje uniwersytety i college nie tylko do publikowania informacji o *campus crime* w postaci corocznego raportu – muszą one także informować społeczność kampusu o przestępstwach i incydentach, które w danej chwili mogą stanowić zagrożenie dla studentów i pracowników uczelni. W związku z obowiązkiem przekazywania studentom i pracownikom informacji na bieżąco, uczelnie muszą prowadzić rejestr (dziennik) przestępstw i incydentów zgłaszanych zarówno ochronie kampusu, jak i policji. Do rejestru (dziennika) informacje takie muszą być wprowadzane jak najszybciej od chwili zaistnienia, tak by były możliwie jak najbardziej aktualne. Ustawa zobowiązuje instytucje do tego, aby dane o sytuacjach niebezpiecznych i przestępstwach były dostępne do publicznego wglądu najdalej w ciągu 2 dni roboczych od pierwszego oficjalnego zgłoszenia takiego incydentu.

Niewątpliwie analizowana ustawa wprowadziła wręcz rewolucyjne zmiany w amerykańskim szkolnictwie wyższym, kładąc kres tuszowaniu spraw przestępstw kampusowych. Uczelnie zostały zmuszone do zaprzestania przedkładania własnego wizerunku nad bezpieczeństwo środowiska akademickiego. Jednak mimo rozwiązań prawnych wprowadzonych ustawą *Clery Act*, badania efektywności jej stosowania ujawniły, że studenci w ograniczonym zakresie korzystają z dobrodziejstwa rozwiązań określonych w tym dokumencie prawnym, bowiem większość z nich nie zna treści przepisów i nie czyta raportów dotyczących *campus crime* publikowanych przez ich uczelnie. Co więcej, tylko 8% studentów przyznało, że korzysta ze statystyk przestępczości w procesie podejmowania decyzji o wyborze uczelni (część z nich czynią to studenci wybierający się na uczelnie prywatne). Wśród studentów, którzy deklarowali, że zapoznają się z raportami dotyczącymi *campus crime* dominowali studenci studiujący na wydziałach prawa, a także studenci mniejszych ośrodków akademickich³¹.

Choć studenci nie w pełni wykorzystują publikowane przez ich uczelnie informacje dotyczące przestępczości na kampusach, *Clery Act* jest i tak ważnym aktem prawnym, który oddziałuje na bezpieczeństwo w amerykańskich szkołach wyższych. Przede wszystkim dlatego, że dane liczbowe zbierane przez uczelnie na temat zagrożeń występujących w ich murach są wykorzystywane przez administrację uczelni do diagnozowania tych obszarów funkcjonowania środowiska akademickiego, które wymagają udoskonalenia i poszerzenia ochrony. Ponadto informacje zbierane na podstawie *Clery Act* są przekazywane stanowym organom ustawodawczym, Kongresowi oraz administracji federalnej, dzięki czemu możliwe

³¹ S.M. Janosik, D.D. Gehring, *The Impact of the Clery Campus Crime Disclosure Act on Student Behavior*, "Journal of College Student Development" 2003/1, t. 44, s. 88 i n.

jest oddziaływanie na poprawę bezpieczeństwa w środowiskach akademickich na najwyższych decyzyjnych szczeblach. Duże znaczenie mają także informacje o *campus crime* publikowane przez uczelnie w trybie ciągłym – badania wskazują, że dzienne statystyki udostępniane przez szkoły wyższe mają trzykrotnie większy wpływ na zachowania studentów i ich ostrożność w obliczu niebezpiecznych sytuacji na kampusach niż raporty roczne³².

Co istotne, *Clery Act* nie jest jedynym źródłem prawa federalnego, które reguluje kwestię bezpieczeństwa na kampusach akademickich. W związku z tym, że pewne grupy społeczności akademickiej wymagały i wciąż wymagają dodatkowej ochrony, amerykański legislator uzupełnił regulacje omawianego aktu prawnego postanowieniami ujętymi w następujących trzech ustawach: *Campus Sexual Assault Victims' Bill of Right*, *Family Education Rights and Privacy Act* oraz *Campus Sex Crime Prevention Act*³³.

5. CAMPUS SEXUAL ASSAULT VICTIMS' BILL OF RIGHT

*Campus Sexual Assault Victims' Bill of Right*³⁴ to akt prawny przyjęty przez Kongres Stanów Zjednoczonych w 1992 r. Pomysłodawcą wprowadzenia zmian ustawodawczych zawartych w tym dokumencie był Frank Carrington – doradca w Security on Campus, organizacji założonej przez rodziców Jeanne Clery. Mężczyzna podzielił się swoim pomysłem nowelizacji prawa o szkolnictwie wyższym z kongresmenem Jimem Ramstadem podczas podróży samolotem. Proponowane zmiany legislacyjne poparł wynikami badań, które przeprowadził w zakresie wiktyimizacji ofiar przemocy seksualnej w kampusach. Rozwiązania prawne, jakie zaproponował Frank Carrington zainteresowały J. Ramstada na tyle, że ten wraz z kongresmenką Susan Molinari przystąpił do działań na rzecz wcielenia *Bill of Right* w życie. W efekcie końcowym w lipcu 1992 r. prezydent George Bush podpisał *Campus Sexual Assault Victims' Bill of Right*, który to dokument stał się częścią *Higher Education Amendments* od 1992 r.³⁵

Campus Sexual Assault Victims' Bill of Right obejmuje ochroną ofiary napaści seksualnych, które miały miejsce w instytucji szkolnictwa wyższego i które skutkują wszczęciem postępowania dyscyplinarnego w tej sprawie. Dokument określa zasady i procedury postępowania z ofiarami napaści na tle seksualnym oraz świadczenia, jakie im przysługują w związku z tym postępowaniem. Ustawa wymaga, aby wszystkie szkoły wyższe z budżetu federalnego gwarantowały ofiarom napaści seksualnych poszanowanie ich podstawowych praw. Ustawa zobowiązuje m.in. do tego, by uczelnie rzetelnie informowały ofiary przemocy seksualnej o możliwości zgłaszania tego rodzaju zdarzeń nie tylko władzom szkoły, lecz przede wszystkim odpowiednim organom ścigania. Instytucje, które nie wywiązują się z tego zobowiązania, mogą zostać ukarane wysokimi grzywnami,

³² S.M. Janosik, D.E. Gregory, *The Clery Act, Campus Safety, and the Perceptions of Senior Student Affairs Officers*, "Journal of Student Affairs Research and Practice" 2009/2, t. 46, s. 223 i n.

³³ A. Kiss, *The Jeanne Clery Act...* [w:] *Campus...*, s. 39 i n.

³⁴ *Campus Sexual Assault Victims' Bill of Rights Act of 1991*, <https://www.congress.gov/bill/102nd-congress/house-bill/2363/text> – dalej *Bill of Rights* (dostęp: 3.11.2020 r.).

³⁵ A. Kiss, *The Jeanne Clery Act...* [w:] *Campus...*, s. 39 i n.

a nawet pozbawione prawa do partycypacji w federalnych programach wsparcia finansowego³⁶.

Bill of Right wymaga również, aby uczelnie ze starannością i powagą traktowały każdą informację o napaści seksualnej oraz respektowały prawo ofiary takiej napaści do godnego traktowania. Personel uczelni nie może wywierać na ofiarach napaści seksualnych żadnych nacisków zmierzających do powstrzymania ofiary przed zgłoszeniem organom ścigania informacji o tym, że doświadczyła przestępstwa seksualnego. Co więcej, ustawa przyznaje ofiarom prawo do bycia wolnym od wszelkiego rodzaju sugestii, że ofiara w jakimś stopniu przyczyniła się do popełnionego na jej szkodę przestępstwa, iż zachowała się prowokacyjnie albo że zgłaszając zbrodnie spowodowałaby niepochlebne opinie na swój temat.

Zgodnie z *Campus Sexual Assault Victims' Bill of Right* w szkołach wyższych mają prawo funkcjonować organizacje zajmujące się udzielaniem pomocy i wsparcia ofiarom napaści seksualnych. Ofiary mogą się zgłaszać do takich instytucji w celu np. uzyskania wsparcia psychologicznego albo prawnego. Ponadto ofiary napaści seksualnych, po zgłoszeniu władzom uczelni takiego zdarzenia, mają prawo żądać od personelu akademickiego podjęcia niezbędnych działań w celu ograniczenia możliwości kontaktów między ofiarą a domniemanym napastnikiem. Ofiara może żądać od uczelni natychmiastowego przeniesienia jej do bezpiecznego, alternatywnego miejsca zamieszkania, a także przeniesienia zajęć, na które uczęszcza w takie miejsce, w którym ryzyko spotkania się ofiary z domniemanym sprawcą będzie minimalne.

Postanowienia zawarte w omawianym dokumencie weszły w życie 1.09.1992 r. Stanowiły one istotne uzupełnienie regulacji zawartych w *Clery Act*, nie tylko rozbudowując wymogi w zakresie sprawozdawczości dotyczącej stanu bezpieczeństwa na kampusie, ale przede wszystkim wzmacniając ochronę praw ofiar przemocy seksualnej.

6. FAMILY EDUCATION RIGHTS AND PRIVACY ACT

*Family Educational Rights and Privacy Act*³⁷ jest ustawą federalną z 1974 r. określającą zasady dostępu do informacji o przebiegu edukacji uczniów i studentów. Postanowienia ustawy mają zastosowanie do tych szkół, które otrzymują finansowe wsparcie z funduszy federalnych³⁸. Główne cele tego dokumentu to: zapewnienie rodzicom i uprawnionym uczniom³⁹ dostępu do dokumentacji edukacyjnej ucznia, umożliwienie rodzicom i uczniom kwestionowania poprawności treści dokumentacji edukacyjnej ucznia oraz ograniczenie ujawniania tej dokumentacji innym, nieuprawnionym osobom (z pewnymi wyjątkami)⁴⁰.

³⁶ Security On Campus, Inc., *Campus Sexual Assault Victims' Bill of Rights*, <https://rsvp.missouri.edu/wp-content/uploads/sites/5/2014/02/Campus-Sexual-Assault-Victim-Bill-of-Rights.pdf> (dostęp: 3.11.2020 r.).

³⁷ *Family Educational Rights and Privacy Act*, <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/20/1232g> (dostęp: 3.11.2020 r.).

³⁸ Jej postanowienia dotyczą szkolnictwa na wszystkich trzech poziomach, tj. podstawowego (*elementary*), średniego (*secondary*) i wyższego (*postsecondary*).

³⁹ *Family Educational Rights and Privacy Act* przyznaje rodzicom prawa do dokumentacji edukacyjnej ich dzieci, które przechodzą na ucznia, gdy ten osiągnie 18. rok życia lub gdy zaczynają uczęszczać do szkoły wyższej. Zob. więcej A. Kiss, *The Jeanne Clery Act...* [w:] *Campus...*, s. 41.

⁴⁰ A.M. Bauer, *Family Educational Rights and Privacy Act* [w:] *Encyclopedia of Special Education*, red. C.R. Reynolds, E. Fletcher-Janzen, Hoboken 2007, s. 881.

Zanim omawiana ustawa weszła w życie, w szkołach dochodziło do wielu nadużyć w zakresie udostępniania obcym osobom lub podmiotom informacji o uczniach. Wiele szkół odmawiało rodzicom jakiegokolwiek dostępu do dokumentacji edukacyjnej ich dziecka, jednocześnie umożliwiając nieograniczony do niej dostęp osobom trzecim (np. agentom rządowym czy potencjalnym pracodawcom). Ponadto w dokumentacji edukacyjnej umieszczano niekiedy informacje niezwerifikowane, niemające poparcia w dowodach, zaś rodzicom odmawiano możliwości kwestionowania prawdziwości treści dokumentacji edukacyjnej ich dziecka, a składane przez nich wnioski i podania w tym zakresie w ogóle nie były przez szkoły rejestrowane. Kontrowersje wzbudzało także to, że zakres uprawnień dostępu do dokumentów edukacyjnych ucznia różnił się w zależności od danego stanu, obowiązującego w nim orzecznictwa oraz lokalnej polityki⁴¹.

Family Educational Rights and Privacy Act wymaga od placówki edukacyjnej uzyskania pisemnej zgody ucznia (lub jego rodzica) na udostępnienie dotyczących go informacji. Jednak w niektórych sytuacjach ustawa dopuszcza ujawnienie danych o uczniu bez uprzedniej zgody wymienionych osób. Szkoła może udostępnić m.in. *directory information*, czyli informacje zawarte w aktach edukacyjnych ucznia, których ujawnienie nie zaszkodzi ani nie naruszy prywatności ucznia (np. imię i nazwisko ucznia, numer telefonu, adres e-mail, zdjęcie, kierunek studiów). Szkoła może również udostępnić dane, jeśli wnioskujący o nie wykaże, że są mu one potrzebne z uwagi na uzasadniony interes edukacyjny (brak jednak jednoznacznej definicji tego pojęcia). Informacje o uczniu mogą być też udostępnione bez jego lub jego rodziców pisemnej zgody placówce edukacyjnej, do której się przenosi⁴².

Co istotne, regulacje określone w *Family Educational Rights and Privacy Act* oddziałują na stosowanie *Clery Act*. Omawiana ustawa pozwala bowiem szkołom wyższym udostępniać informacje na temat postępowań dyscyplinarnych zakończonych potwierdzeniem popełnienia zarzucanego sprawcy czynu, dotyczące przestępstwa dokonanego z użyciem przemocy lub przestępstwa seksualnego, które miało miejsce w kampusie uczelni. Dokumentacja taka, co do zasady, pozostaje zanonimizowana w odniesieniu do ofiary i świadków zdarzenia, chyba że osoby te zezwolą pisemnie na ujawnienie swoich imion i nazwisk. Uczelnia może wówczas na wniosek osoby trzeciej ujawnić dokumentację dotyczącą tego typu postępowania⁴³.

Z jednej strony, *Family Educational Rights and Privacy Act* umożliwia więc pozyskanie dokładnych informacji o przestępstwach popełnianych na uczelniach, dostarczając tym samym wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa danej uczelni. Z drugiej jednak strony – w amerykańskim środowisku akademickim wywołuje ona liczne kontrowersje, ponieważ zezwalając na udostępnianie danych wrażliwych, przyznaje uczelniom dużą swobodę w decydowaniu komu dane informacje przekazuje. Przykładem, który poruszył środowisko akademickie, było wykorzystanie ustawy przez jeden z amerykańskich uniwersytetów do pozyskania dokumentacji medycznej ofiary gwałtu. Uczelnia zawnioskowała o te dane, aby przygotować się

⁴¹ A.M. Bauer, *Family...* [w:] *Encyclopedia...*, s. 881.

⁴² M. Fuller, *An Update on the Family Educational Rights and Privacy Act*, "New Directions For Institutional Research" 2017/17, s. 27–29.

⁴³ A. Kiss, *The Jeanne Clery Act...* [w:] *Campus...*, s. 41, a także pkt 6 i 7 *Family Educational Rights and Privacy Act*.

do pozwu, który ofiara gwałtu miała złożyć przeciwko placówce. W wyniku nieetycznego działania uczelni interwencję w sprawie podjął Departament Edukacji USA, który wydał wytyczne dotyczące tego, jak szkoły powinny postępować z dokumentacją medyczną umieszczaną w dokumentach dotyczących postępowania w związku z popełnieniem na uczelni przestępstwa⁴⁴.

Niepokojące jest również to, że niekiedy szkoły wyższe wykorzystują postanowienia ustawy do blokowania dostępu do informacji, których ujawnienie leży w interesie publicznym, jednak nie leży w interesie uczelni. Przykładem takiej praktyki była sytuacja, gdy gazeta akademicka „The Daily Tar Heel” Uniwersytetu Północnej Karoliny w Chapel Hill zawnioskowała o udostępnienie informacji dotyczących przypadków napaści seksualnych w kampusie. Uczelnia jednak odmówiła spełnienia prośby, powołując się na *Family Educational Rights and Privacy Act*. Wskazała, że danych nie udostępni, ponieważ jest zobowiązana chronić prywatność ofiar napaści na tle seksualnym i wszystkich studentów, w tym świadków, którzy mogą być zamieszani w tę sprawę. Środowisko akademickie, i nie tylko, oburzyło powoływanie się uczelni na konieczność ochrony ofiar i świadków napaści, przy jednoczesnym zatajaniu informacji o przestępstwach popełnionych w kampusie⁴⁵.

Powyższe przekonuje, że omawiana ustawa, choć pośrednio ma na celu wzmocnienie bezpieczeństwa i ochrony w związku z popełnianą na uczelniach przestępczością z użyciem przemocy lub na tle seksualnym, stanowi niekiedy pole do nadużyć i nieetycznych postępowania ze strony uczelni. Dlatego też jej stosowanie jest poddawane udoskonalaniu np. w postaci wytycznych dotyczących stosowania jej przepisów.

7. CAMPUS SEX CRIMES PREVENTION ACT

Zgodnie z uchwaloną 28.10.2000 r. ustawą federalną o nazwie *Campus Sex Crimes Prevention Act*⁴⁶ każdy sprawca przestępstwa na tle seksualnym, skazany i zarejestrowany w stanowym rejestrze przestępców seksualnych, jest zobowiązany do poinformowania organów ścigania o każdej szkole wyższej, gdzie aktualnie studiuje bądź gdzie jest zatrudniony. Organy ścigania są natomiast zobowiązane, aby niezwłocznie przekazać informacje w tym zakresie organom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i przeciwdziałanie *campus crime* we wskazanych przez sprawcę uczelniach⁴⁷. Ustawa *Campus Sex Crimes Prevention Act* dość znacząco zmieniła federalne wymogi dotyczące zakresu informacji, które przestępcy seksualni muszą ujawniać, ponieważ przedtem sprawcy tego typu zachowań nie musieli ujawniać danych o instytucjach szkolnictwa wyższego, w których się uczą lub pracują⁴⁸. Tym samym, uczelnie, nie mając wiedzy o tym, że ich student lub pracownik akademicki został skazany za przestępstwo na tle seksualnym, nie posiadały pełnej wiedzy o potencjalnych zagrożeniach występujących w obrębie ich kampusu.

⁴⁴ K.R.G. Pryal, *The Unethical FERPA Roadblock*, “Women in Higher Education” 2017, t. 6(2), s. 13.

⁴⁵ K.R.G. Pryal, *The Unethical...*, s. 13.

⁴⁶ *Campus Sex Crimes Prevention Act*, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-106publ386/pdf/PLAW-106publ386.pdf>, s. 75–76 (dostęp: 3.11.2020 r.).

⁴⁷ S.D. Carter, *Sex, Crime and Campuses Complying with Federal Reporting Requirements*, The Seventh Annual Texas Higher Education Law Conference, 3–4 March 2003, s. 7, wystąpienie dostępne na stronie: https://networkofcare.org/library/sex_crime_and_campuses.pdf (dostęp: 3.11.2020 r.).

⁴⁸ A. Kiss, *The Jeanne Clery Act...* [w:] *Campus...*, s. 41.

Campus Sex Crimes Prevention Act nakłada także pewne obowiązki na szkoły wyższe – wymaga bowiem od uczelni informowania społeczności akademickiej o sposobach pozyskiwania informacji o zarejestrowanych przestępcach seksualnych. Jednocześnie ustawa przyznaje uczelniom swobodę decydowania o tym, w jakim zakresie powiadomić wydział, pracowników i studentów o tym, że w ich środowisku jest przestępca seksualny. Uczelnia może przekazać zdawkową informację na ten temat, korzystając z systemu ostrzegania pocztą elektroniczną czy publikując ją na stronie internetowej. Może również udostępniać informacje o tym, na jakie zajęcia przestępca seksualny uczęszcza bądź do jakiej studenckiej organizacji należy – według tego co dana uczelnia uzna za potrzebne z uwagi na bezpieczeństwo i ochronę środowiska akademickiego⁴⁹.

Omawiany dokument pełni ważną funkcję w obszarze kontroli przestępczości kampusowej w amerykańskich szkołach wyższych. Umożliwia bowiem społeczności akademickiej dostęp do danych o potencjalnym zagrożeniu przestępczością seksualną w kampusie, co pozwala zachować większą przezorność i zaplanować odpowiedzialne uczestnictwo w życiu uczelni.

8. PODSUMOWANIE

W drugiej połowie lat 80. XX w. szkoły wyższe w Stanach Zjednoczonych musiały zmierzyć się z wyzwaniem, jakiego przez wiele lat nie dostrzegały bądź nie chciały dostrzegać. Morderstwo Jeanne Clery będące tragicznym pokłosiem lekceważenia problemu zagrożenia przestępczością w kampusach, poruszyło nie tylko środowisko akademickie, lecz także całe amerykańskie społeczeństwo. W konsekwencji podjęto kroki legislacyjne w kierunku poprawy bezpieczeństwa członków społeczności akademickiej oraz przeciwdziałania *campus crime*.

Mimo starań amerykańskiego prawodawcy oraz systemu szkolnictwa wyższego, problem przestępczości kampusowej wciąż jest aktualny, co można zaobserwować na podstawie danych statystycznych Departamentu Edukacji. Zbierane od uczelni przez departament statystyki pokazują, że największy problem w obszarze przestępczości w tamtejszym środowisku akademickim stanowi przestępczość kryminalna, a zwłaszcza włamania i kradzieże pojazdów silnikowych. Rośnie również liczba gwałtów oraz molestowania seksualnego, do których dochodzi na terenie uczelni. Co istotne, choć ogólny trend kampusowej przestępczości kryminalnej cechuje spadek, zgwałceń i molestowań w kampusach odnotowuje się z roku na rok coraz więcej. W środowisku akademickim przybywa też przestępstw motywowanych nienawiścią.

Należy zwrócić uwagę, że coraz większa liczba rejestrowanych przestępstw przemocy przeciwko kobietom oraz przestępstw motywowanych nienawiścią w istotnym zakresie wynika z powiększającej się świadomości społecznej w przedmiocie konieczności zgłaszania incydentów tego rodzaju. Działalność społecznych ruchów na rzecz kobiet oraz osób narażonych na ataki motywowane nienawiścią (np. #MeToo, Black Lives Matter) znajduje odzwierciedlenie w coraz powszechniejszym zgłaszaniu przestępstw przez ofiary.

⁴⁹ B. Garland, B. Calfano, E. Wodahl, *College Student Perceptions of Notification About Sex Offenders on Campus*, "Criminal Justice Policy Review" 2018, t. 29(3), s. 241.

W amerykańskim stanie prawnym istnieje wiele uregulowań, których zamierzeniem jest przeciwdziałanie problemowi przestępczości kampusowej. Najważniejszym aktem prawnym jest niewątpliwie *The Jeanne Clery Disclosure of Campus Security Policy and Crime Statistics Act*, który nakłada na instytucje szkolnictwa wyższego finansowane z budżetu federalnego obowiązek zbierania danych liczbowych o przestępstwach popełnianych w ich murach. Ustawa wymaga także ujawniania informacji o przestępstwach kampusowych oraz o polityce bezpieczeństwa obowiązującej w danej uczelni. *Clery Act* był przełomowym aktem prawnym w zakresie bezpieczeństwa środowiska akademickiego, ponieważ wymógł na uczelniach oficjalne rejestrowanie tego typu incydentów, a przez to kontrolowanie ich nasilenia. Dokument ten do dzisiaj oddziałuje na bezpieczeństwo i ochronę na uczelniach, lecz nie jest on jedynym aktem prawnym mającym w tym zakresie znaczenie.

Poza *Clery Act* ważne regulacje dotyczące *campus crime* zawarto także w ustawie *Campus Sexual Assault Victims' Bill of Right*, która obejmuje ochroną ofiary napadów seksualnych, jakie miały miejsce w instytucjach szkolnictwa wyższego. Dokumentem regulującym kwestie przestępstw popełnianych na uczelniach jest też *Family Education Rights and Privacy Act* określający zasady dostępu do informacji o przebiegu edukacji uczniów i studentów. Również *Campus Sex Crimes Prevention Act* zawiera przepisy przyczyniające się do zapobiegania przestępczości omawianego rodzaju, zobowiązuje on bowiem, aby każdy sprawca przestępstwa na tle seksualnym, skazany i zarejestrowany w stanowym rejestrze przestępców seksualnych, poinformował organy ścigania o szkołach wyższych, w których aktualnie studiuje bądź w których jest zatrudniony. Następnie organy ścigania informacje na temat takiego sprawcy przekazują uczelni, tak by ta mogła podjąć odpowiednie kroki na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa członków społeczności akademickiej.

Niniejszy artykuł omawia najważniejsze zagadnienia dotyczące prawnych aspektów przeciwdziałania przestępczości kampusowej w szkołach wyższych w USA. Przeanalizowane akty prawne dostarczają uczelniom szeroki wachlarz możliwości na przeciwdziałanie i zwalczanie przestępstw dokonywanych w ich murach. Niewątpliwie pełnią one kluczową rolę w zakresie kontroli omawianego zjawiska, jednak wymagają dopełnienia, np. przez fizyczne powstrzymywanie zachowań przestępnych (monitoring, ogrodzenia, planowanie przestrzeni kampusowej), a także zabezpieczenia w cyberprzestrzeni. Ogromną rolę odgrywa również samoświadomość środowiska akademickiego o niebezpieczeństwach wynikających z przestępczych działań w kampusach. Tym samym rozważania podjęte w opracowaniu nie wyczerpują problematyki *campus crime* w USA, lecz dopiero otwierają dyskusję na temat przedmiotowego problemu, stanowiąc punkt wyjścia dla dalszych prac naukowych, w tym porównawczych.

Summary

Diana Dajnowicz-Piesiecka, *Legal Aspects of Preventing Campus Crime in Higher Education Institutions in the United States*

This article discusses the legal aspects of campus crime prevention in colleges and universities in the United States. The issue of campus crime has not yet been presented in the

Polish legal writings. The author of this paper recognized the importance of expanding the knowledge on this subject given the importance of this topic in view of interesting solutions deployed by the American legislature. The paper presents selected symptoms of campus crime as well as the results of the analysis of four federal legal acts that aim at counteracting the problem of campus crime. The research was conducted using three research methods: a method of analysis and criticism of the legal literature, a dogmatic method and a method of analysis of secondary data. The research has led to a finding that, in the area of campus crime, the growing sexual and hate crimes pose a serious problem. However, the U.S. legislature is fighting against this phenomenon by requiring universities to strictly control campus crime by collecting information about each such case and informing the university community and the relevant law enforcement agencies as well as the U.S. Department of Education about it.

Keywords: *campus crime, colleges, universities, security and safety, students, Clery Act*

Streszczenie

Diana Dajnowicz-Piesiecka, Prawne aspekty przeciwdziałania przestępczości kampusowej w szkołach wyższych w USA

W artykule przedstawiono prawne aspekty przeciwdziałania przestępczości w kampusach w szkołach wyższych w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Problematyka *campus crime* nie była dotąd prezentowana w polskiej literaturze naukowej. Biorąc pod uwagę wagę tego problemu i interesujące rozwiązania, po jakie sięga amerykański prawodawca w zakresie przeciwdziałania mu, za potrzebne uznano uzupełnienie wiedzy na ten temat. W opracowaniu przedstawiono wybrane symptomy *campus crime* oraz wyniki analizy czterech federalnych aktów prawnych, których celem jest przeciwdziałanie problemowi przestępczości kampusowej. Badania przeprowadzono sięgając po trzy metody badawcze: metodę analizy i krytyki piśmiennictwa, metodę dogmatyczną oraz metodę analizy danych wtórnych. Efektem przeprowadzonych analiz było ustalenie, że w obszarze przestępczości kampusowej poważnym problemem jest rosnąca przestępczość na tle seksualnym oraz motywowana nienawiścią. Prawodawca amerykański walczy jednak z przedmiotowym zjawiskiem, m.in. wymagając od uczelni ścisłego kontrolowania *campus crime* poprzez zbieranie informacji o każdym przypadku przestępstwa kampusowego, a także informowanie o tym społeczności uczelni oraz odpowiednich organów ścigania, a także Departamentu Edukacji USA.

Słowa kluczowe: *przestępczość kampusowa, szkoły wyższe, bezpieczeństwo, studenci, Clery Act*

Literatura:

1. Apanowicz J., *Metodologia ogólna*, Gdynia 2002.
2. Bachman R., Schutt R.K., *The practice of research in criminology and criminal justice*, Thousand Oaks 2011.
3. Bauer A.M., *Family Educational Rights and Privacy Act* [w:] *Encyclopedia of Special Education*, red. C.R. Reynolds, E. Fletcher-Janzen, Hoboken 2007.
4. Bedenbaugh Ch.P., *Measuring fear of crime on campus: a study of an urban University*, Baton Rouge 2003, https://digitalcommons.lsu.edu/gradschool_theses/537
5. Błachut J., *Problemy związane z pomiarem przestępczości*, Warszawa 2007.
6. Boram M., *The Matthew Shepard and James Byrd, Jr., Hate Crimes Prevention Act: A Criminal Perspective*, University of Baltimore Law Review 2016, nr 2, t. 45.
7. Carter S.D., Bath C., *The evolution and components of the Jeanne Clery Act: implications for higher education* [w:] *Campus Crime: Legal, Social, and Policy Perspectives*, red. B.S. Fisher, J.J. Sloan, Springfield 2007.

8. Carter S.D., *Sex, Crime and Campuses Complying with Federal Reporting Requirements*, The Seventh Annual Texas Higher Education Law Conference, 3–4 March 2003, https://networkofcare.org/library/sex_crime_and_campuses.pdf
9. Fuller M., *An Update on the Family Educational Rights and Privacy Act*, New Directions For Institutional Research 2017, nr 17.
10. Garland B., Calfano B., Wodahl E., *College Student Perceptions of Notification About Sex Offenders on Campus*, “Criminal Justice Policy Review” 2018, t. 29(3).
11. Gius M., *Campus crime and concealed carry laws: Is arming students the answer?*, The Social Science Journal 2019, t. 56(1).
12. Hart Jr. H.M., *The Relations between state and federal law*, Columbia Law Review 1954, nr 4, t. 54.
13. James N., *Recent Violent Crime Trends in the United States*, Congressional Research Service 2018, <https://fas.org/sgp/crs/misc/R45236.pdf>
14. Janosik S.M., Gehring D.D., *The Impact of the Clery Campus Crime Disclosure Act on Student Behavior*, Journal of College Student Development 2003, nr 1, t. 44.
15. Janosik S.M., Gregory D.E., *The Clery Act, Campus Safety, and the Perceptions of Senior Student Affairs Officers*, Journal of Student Affairs Research and Practice 2009, nr 2, t. 46.
16. Jordan C.E., Combs J.L., Smith G.T., *An Exploration of Sexual Victimization and Academic Performance Among College Women*, Trauma, Violence, & Abuse 2014, t. 15(3).
17. Kiss A., *The Jeanne Clery Act: a summary of the law and its evolution in higher education* [w:] *Campus Crime: Legal, Social, and Policy Perspectives*, red. B.S. Fisher, J.J. Sloan, Springfield 2013.
18. Kosior W., *Federal law v. State law w Stanach Zjednoczonych – uwagi Interpretacyjne*, Roczniki Administracji i Prawa 2014, nr XIV(1).
19. Mason B., Smithy M., *The Effects of Academic and Interpersonal Stress on Dating Violence Among College Students: A Test of Classical Strain Theory*, Journal of Interpersonal Violence 2011, nr 27(5).
20. Pryal K.R.G., *The Unethical FERPA Roadblock*, Women in Higher Education 2017, t. 6(2).
21. Sloan J.J. III, *Campus Crime* [w:] *Encyclopedia of Crime and Punishment*, red. D. Levinson, Thousand Oaks 2002.
22. Sloan J.J. III, *Campus Crime* [w:] *21st Century Criminology: A Reference Handbook*, red. J.M. Miller, Thousand Oaks 2009.
23. Sloan J.J., Fisher B.S., *Campus Crime* [w:] *The Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*, red. J.S. Albanese, Hoboken 2014.
24. Szul-Szywala A., *Przestępstwa z nienawiści w polskim prawie* [w:] *Przemoc motywowana uprzedzeniami. Przestępstwa z nienawiści*, red. A. Lipowska-Teutsch, E. Rylko, Kraków 2007.
25. Wiersma-Mosley J., Jozkowski K., *A Brief Report of Sexual Violence among Universities with NCAA Division I Athletic Programs*, Behavioral Sciences 2019, nr 17, t. 9.
26. Vibhuti K., Aynalem F., *Legal Research Methods*, Pretoria 2009, <https://chilot.files.wordpress.com/2011/06/legal-research-methods.pdf>
27. Voth Schrag R.J., *Campus Based Sexual Assault and Dating Violence: A Review of Study Contexts and Participants*, Journal of Women and Social Work 2017, t. 32(1).
28. Ward D., Lee J., *The Handbook for Campus Crime Reporting*, U.S. Department of Education, Office of Postsecondary Education, Waszyngton 2005.